

**Krzysztof Czubaszek, *Ulan. Dzieje parafii i wsi do niej należących*,
Warszawa 2003, ss. 298**

Obserwowane współcześnie zainteresowanie badaniami regionalnymi, o ile umiejscawia tematykę lokalną na tle zjawisk historycznych w skali makroregionalnej, jest trendem, który może jedynie cieszyć. Odnotujmy zatem kolejną pracę dotyczącą tego zagadnienia, książkę „Ulan. Dzieje parafii i wsi do niej należących” Krzysztofa Czubaszka.

Autor nie ukrywa, że głównym celem powstania książki jest wypełnienie luki, jaka istnieje w zakresie zgłębiania przeszłości terenu zakreślonego w tytule wydawnictwa. Tym samym niedwuznacznie wskazuje możliwość wykorzystania pracy przez nauczycieli historii realizujących wprowadzone niedawno do programów szkół „ścieżki regionalne” – bardzo kłopotliwe, gdy brak jest opracowań dotyczących szczegółowych zagadnień lokalnych. A potrzeba ukazywania historii poprzez zjawiska dotyczące „własnego podwórka” jest niewątpliwie potrzebna, bowiem – jak słusznie zauważa we wstępie autor – „dzięki temu co bliskie i znane łatwiej jest przyswoić sobie to co odległe i abstrakcyjne”.

Parafia Ulan to najstarsza, swymi początkami sięgająca pierwszej połowy XV w., jednostka administracyjna tej części Ziemi Łukowskiej i dlatego służy ona autorowi książki do określenia obszaru, który opisuje. W rzeczywistości jednak Czubaszek porusza problematykę znacznie szerszą niż historia kościelnej jednostki organizacyjnej. Ten obszar interesuje go jako pewna całość, posiadająca „wspólne korzenie, powiązania i strukturę”. Tym właśnie się kierując, zamieszcza szkice historyczne dotyczące wszystkich wsi, które wchodziły w przeszłości w skład parafii w Ulanie.

Książka składa się z dwóch głównych części. Część zatytułowana *Dzieje parafii* przedstawia historię parafii, jej strukturę, dzieje gospodarcze, historię świątyń, ich wyposażenie. Czytelnik może zapoznać się z dziejami cmentarza parafialnego oraz wykazem proboszczów, prepozytów i administratorów ulańskich na przestrzeni ostatnich 600 lat, wraz z podstawowymi o nich informacjami.

Drugą część książki stanowią rysy historyczne wsi należących do parafii, w podziale na te, które leżały w jej obrębie w przeszłości (w tym również nieistniejące już obecnie) oraz na należące doń współcześnie. Pod tym względem praca Krzysztofa Czubaszka stanowi cenne kompendium wiedzy, grupujące w jednym woluminie informacje na temat 24 miejscowości tego terenu.

Integralną częścią książki jest aneks, w którym autor zamieszcza kilka dokumentów z bogatej przeszłości parafii Ulan, takich jak np.: *Akt lokacji wsi Beldno z 1424 r.*, *Rejestr pogłównego Ziemi Łukowskiej z 1673 r.*, *Spis mieszkańców parafii Ulan z 1789 r.*

Pracy nadano przejrzysty układ, który powoduje, że dotarcie do poszukiwanych informacji nie nastrecza większych problemów, a bogata warstwa ikono-

graficzna dodaje wydawnictwu atrakcyjności i znacznie uzupełnia wiadomości zawarte w treści. Szczególnie wartościowe wydają się wykresy i mapki, bardzo czytelnie sporządzone przez autora.

Dosyć mało czytelny, i raczej nie stosowany, jest natomiast sposób skonstruowania przypisów. Czubaszek każdej wykorzystanej przez siebie pozycji bibliograficznej nadaje własne hasło, którym posługuje się w przypisach dolnych. Wydawnictwa, które się pod nimi kryją, „odszyfrowane” są na początku książki jako: *Wykaz skrótów źródełowych*

Wydaje się, że autor w sposób zbyt powierzchowny dokonał również opracowania dokumentów zamieszczonych w aneksie. Zgodnie z powszechnie stosowaną w opracowaniach naukowych zasadą, należało raczej zmodernizować pisownię, np.: *i* jako *j*, czy *y* jako *i* oraz uwspółcześić pisownię imion, np.: *Maxym, Teresa*, jako *Maksym, Teresa*.

Niewątpliwie wartości książce dodaje natomiast oparcie treści na bogatym materiale źródłowym. Autor wykorzystał archiwalia przechowywane nie tylko w archiwum parafii Ulan czy Archiwum Diecezjalnym w Siedlcach, ale przeprowadził również kwerendę wśród zespołów znajdujących się w gestii Archiwum Państwowego w Lublinie, jego oddziale terenowym w Radzynie Podlaskim, Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie i Archiwum Kurii Biskupiej w Krakowie. Dzięki zastosowanemu aparatowi historycznemu oraz umiejętnemu sposobowi przedstawiania faktów, książka Krzysztofa Czubaszka spełnia nie tylko wymogi pracy naukowej, ale również opracowania, z którego bez przeszkód korzystać mogą regionaliści, nauczyciele i wszyscy zainteresowani przyszłością tej części Ziemi Łukowskiej. A to zdaje się było głównym celem autora.

Dodać należy, że Krzysztof Czubaszek nie traktuje książki i historii parafii Ulan jako zamkniętego rozdziału. Dzięki prowadzonej osobiście stronie internetowej, na której zamieszczono pracę, ma nadzieję na dalsze wzbogacanie jej treści o nowe, nieznanе dotąd materiały.

Dariusz Magier
(Archiwum Państwowe w Lublinie
Oddział w Radzynie Podlaskim)